

Sygn. akt V CZ 41/14

POSTANOWIENIE

Dnia 27 czerwca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSA del. do SN Katarzyna Polańska-Farion

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Międzygminnego Związku Komunikacji Pasażerskiej
w T.

przeciwko Gminie P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 27 czerwca 2014 r.,

zażalenia strony powodowej na wyrok Sądu Apelacyjnego

z dnia 18 grudnia 2013 r.

**oddala zażalenie i pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym
do orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 18 grudnia 2013 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 21 września 2011 r. w punktach 1, 3 i 4 i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.

Podstawą rozstrzygnięcia kasatoryjnego było uznanie, że Sąd I instancji nie zbadał i nie wyjaśnił zarzutu potrącenia, a ponadto w tym zakresie niezbędne było przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości, na co również zwracał uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 lipca 2013 r., sygn. akt V CSK 396/12. W toku ponownego rozpoznania sprawy, Sąd I instancji powinien ocenę podniesionego zarzutu potrącenia w zakresie wierzytelności z tytułu praw do skomunalizowanego majątku Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej w Ś. poprzedzić przeprowadzeniem zgłoszonych przez pozwaną dowodów, które ponowiła w apelacji, celem wykazania wartości udziałów pozwanej w majątku powoda. Dowody te zostały przez Sąd I instancji w sposób bezzasadny oddalone, a ich przeprowadzenie w postępowaniu apelacyjnym nie jest celowe. Jak podkreślił Sąd Najwyższy, w niniejszej sprawie zachodzi potrzeba ustalenia wielkości i wartości wkładu pozwanej do majątku powodowego Związku. Niewykluczone jest również przeprowadzenie dowodów z urzędu, zwłaszcza opinii biegłego. Po przeprowadzeniu tych dowodów należy rozważyć, czy ustalenie wartości wkładów umożliwi ustalenie wartości później wniesionych udziałów w nieruchomości, jeżeli zachodzić będzie tożsamość szacowanej nieruchomości i czy w konsekwencji nie będzie zasługiwał na uwzględnienie zarzut potrącenia wierzytelności z tytułu wkładów wniesionych przez pozwaną w 1997 r.

W zażaleniu na wyrok Sądu Apelacyjnego powódka zarzuciła naruszenie przepisu art. 386 § 4 k.p.c. wskutek błędnego przyjęcia, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Zdaniem skarżącego Sąd I instancji rozważył podniesiony przez pozwanego zarzut potrącenia, ale uznał go za niezasadny oraz nieudowodniony. Tym samym nie można temu sądowi zarzucić, aby nie rozpoznał istoty sprawy.

W odpowiedzi na zażalenie, powód wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W judykaturze jednolicie przyjmuje się, że celem takiego zażalenia jest poddanie kontroli prawidłowości uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, co może mieć miejsce jedynie w wypadkach wskazanych w art. 386 § 2 i § 4 k.p.c., tj. nieważności postępowania w pierwszej instancji, nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo niezbędności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Samodzielny charakter i cel wskazanego środka odwoławczego znacząco różni go od skargi kasacyjnej, służącej do merytorycznej kontroli orzeczeń sądu drugiej instancji, co sprawia, że Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu takiego zażalenia nie może oceniać zasadności oceny prawnej dokonanej przez sąd odwoławczy. Zawężona kognicja Sądu Najwyższego co do zasady obejmuje jedynie ustalenie, czy przyczyna uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przyjęta przez sąd drugiej instancji rzeczywiście stanowi jedną z podstaw przewidzianych w art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013/3/41; z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013/4/54; z dnia 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12, niepubl.; z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ 166/12, niepubl.).

Jak przyjmuje się w judykaturze Sądu Najwyższego, do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi, gdy sąd pierwszej instancji zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu lub zarzutów merytorycznych przeciwstawionych zgłoszonemu roszczeniu. Nierozpoznanie istoty sprawy może być konsekwencją przyjęcia przez sąd pierwszej instancji przesłanki niweczącej lub hamującej roszczenie (np. prekluzja, przedawnienie, potrącenie, brak legitymacji, prawo

zatrzymania) albo zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania pozwu, (por. m. in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22; wyrok SN z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003/3/36; z dnia 17 listopada 2004 r., IV CK 229/04, niepubl.; z dnia 21 października 2005 r. III CK 161/05, niepubl.; z dnia 11 lipca 2007 r. III UK 20/07, OSNP 2008 nr 17 - 18, poz. 264; z dnia 10 czerwca 2011 r., II CSK 568/10, Mon. Pr. 2012/10/544-546; z dnia 11 sierpnia 2010 r. I CSK 661/09 niepubl.).

W przedmiotowej sprawie Sąd Apelacyjny uchylił wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, powołując się na nierozpoznanie sprawy w zakresie potrącenia wierzytelności z tytułu praw do skomunalizowanego majątku Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej. W ten sam sposób ocenił dotychczasowe postępowanie Sąd Najwyższy na etapie rozpoznania skargi kasacyjnej strony pozwanej w wyroku z dnia 24 lipca 2013 r. podkreślając niezbadanie i niewyjaśnienie zarzutu potrącenia przy jednoczesnej konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Wobec tego, iż zaskarżony zażaleniem wyrok w istocie respektuje stanowisko wyrażone w wymienionym wyroku z dnia 24 lipca 2013 r. Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie powodów, pozostawiając orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego końcowemu rozstrzygnięciu w myśl art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.